

שם השיעור - צבא העם

משך: 45 דקות

מטרת העל: החניך יראה במודל "צבא העם" כמענה אישי וחברתי לצורך במפגש אנושי ובלקיחת אחריות משותפת על החברה הישראלית.

מטרות ביניים:

1. החניך יפתח זיקה להיכרות מעמיקה עם בני אדם מתרבויות שונות, דרך מפגש אנושי אמיתי.
2. החניך יכיר את מודל "צבא העם" כמענה לייחודיות המצויה במדינת ישראל ובצה"ל בפרט.
3. החניך ידון בחשיבות המודל גם בימינו, דרך דילמות חברתיות-צבאיות שצה"ל מצוי בהן סביבו.

דגשים:

בסדנה זו נצלול עם החניכים למודל "צבא העם", ששמעו בטח פעמים רבות בכל שיחה על הצבא. ננסה לפרק ולהרכיב - למה דווקא צבא העם, למה היום, למה הוקם מלכתחילה, ובעיקר - על איזה צורך הוא עונה.
כיום? המסר המרכזי של הסדנה הינו: להקדים את המפגש הראשוני עם גווני האוכלוסיה בחברה הישראלית, כדי שיגיעו עם ראש פתוח ומוכן לקראת השירות הצבאי. ע"י כך, השירות משמעותי יותר עבור החניכים. כיום, המפגש העיקרי והראשוני של אנשים בחברה הישראלית כיום, מתרחש בעזרת הצבא. על מנת לקחת אחריות משותפת על החברה הישראלית, מפגש מגוון הוא חלק בלתי נפרד מזה.

מערך השיעור:

שלב	תוכן
פתיחה (8 דקות)	הציגי את עצמך (שם, מקום בארץ, תפקידך בצבא, תפקידך בבית הספר ועוד). אמרי: "היום בסדנה נדבר על המושג "צבא העם". אנחנו שומעות אותו המון ויש מצב שלא מעט מאיתנו לא יודעות כל כך מה הוא אומר. אנחנו הולכות לדבר על מאיפה הוא הגיע, למה זה קיים וגם עם אילו אתגרים אנחנו נדרשים להתמודד, בימים האלו, סביב צבא העם."

"תירס חם" ותערוכה

חלקי את הכיתה לשתי קבוצות
ותני לכל קבוצה מקבץ פתקים ועט.
כעת הולכים לשחק "תירס חם" - כשהמשחק יתחיל, לשתי הקבוצות תהיה דקה אחת
לחשוב על כמה שיותר מילים מקטגוריה שתתני להן. כל מילה נכתבת בפתק נפרד, בכתב גדול - מאוד חשוב!
הקבוצה שתכתוב הכי הרבה מילים מקוריות (שהקבוצה השנייה לא חזרה אליהן גם), מנצחת במשחק.
הקטגוריה היא - קבוצות בחברה הישראלית.
הקציבי דקה לשתי הקבוצות, ולאחר מכן
תני לנציג מכל קבוצה להקריא את הכרטיסיות שכתבו ולהניח בצד פתקים זהים.
לאחר שנספרו הפתקים והוכרזה הקבוצה המנצחת,
פזרי את הפתקים ברחבי הכיתה.
הנחי את החניכים לעמוד ובקשי מהם לקחת עט ולסמן באיקס שלוש קבוצות מהרשימה
שהם מרגישים שהם הכי רחוקים מהם / מנותקים מהם / לא פגשו כמעט מעולם.
הקציבי לכך שלוש דקות. עברי על הפתקים והציגי את הקבוצות עם הסימונים הרבים ביותר, לעומת המעטים ביותר.

שאלו:

- מה אתם חושבים על התוצאות? מופתעים?
- האם חוסר מפגש בין אנשים בחברה זאת בעיה לדעתכם, או חלק מהחיים?
- כיצד נצליח לקחת אחריות משותפת כמדינה מבלי להיפגש זה עם זה

אמרי: "אז אנחנו מבינות שיש משמעות די חזקה במפגש בין אנשים, ושדרכו אנחנו מצליחות לקחת אחריות על דברים. בין אם כמדינה ובין אם כקבוצה של אנשים, אם לא ניפגש ונכיר זה את זה, לא נצליח להיות שותפים של המשימות שלנו".

קראי עם החניכים את ההגדרה של צבא העם (נספח ב'). חשוב לוודא את ההבנה של המושג, ולהסביר בעל פה במידה והחניכים לא מבינים את ההגדרה.

גוף (30 דקות)

יחידת ההכנה לצה"ל
בונים דור

למה דווקא צבא העם? (10 דקות)

- סרטון ודיון

אמרי לחניכים שכעת אנחנו הולכים לצפות בסרטון שחיל החינוך יצר ביחס לנאום שנשא נשיא המדינה לשעבר, ראובן ריבלין, "נאום ארבעת השבטים" (הסבר מורחב בנספח ג').
צפי עם החניכים בסרטון "ארבעה שבטים - צבא אחד".

לאחר מכן, **שאלי:**

- מה ראינו בסרטון? מי דיברו? מה המסר העיקרי ששמעתם?
- מה אתם מרגישים ביחס לסרטון? הסכמתם איתו?
- צבא העם מפגיש אותנו עם אנשים שונים בחברה בפעם הראשונה. מה זה אומר?
- איך עושים את זה?
- למה לעשות את זה דווקא בצבא? מה זה דורש מאיתנו? (לדבר על הקשיים, אתגרים - שאלה להצפה).

- **תערוכת נתונים**

פזרי בכיתה נתונים סביב צבא העם בישראל 2023 (נספח ז') והנחי את החניכים להסתובב בכיתה ולבחור נתון אחד שבלט להם במיוחד, שהפתיע אותם. הקציבי לכך 5 דקות, והנחי את החניכות לחזור למעגל.
לאחר מכן, שאלי:
• בקשי מחניך/שני חניכים לשתף בקטע שבלט להם במיוחד.
• מה האתגרים שאתם מזהים מהנתונים האלו בצבא העם במדינת ישראל כיום?
• על מה החברה הישראלית לא מסכימה היום ביחס לצבא? על מה אנשים לא מסכימים?

כתבי על הלוח את המשפט "עם בונה צבא בונה עם", וספרי לחניכים שהמשפט הזה נאמר הרבה בצבא, וטבע אותו האלוף (במיל') אלעזר שטרן. שאלי את החניכים:
• מה הכוונה בחלק הראשון של המשפט? איך העם בונה את הצבא?
• מה הכוונה בחלק השני של המשפט? איך הצבא בונה את העם? איך הוא משפיע עלינו כחברה?
• מדוע הצבא בוחר להמשיך במודל צבא העם? מדוע אנחנו בוחרים להמשיך להתמודד עם האתגרים שדיברנו עליהם?
• למה דווקא אתם, אנחנו, צריכים להתגייס לצבא? מה אנחנו תורמים לצבא בגיוס שלכם אליו?
לאחר מכן, סכמי את הסדנה במילותייך לפי הנקודות הבאות:
• הצבא הוקם על בסיס מודל "כור ההיתוך" - ישראלים מהמון מקומות שונים בונים מדינה אחת, חברה

**סיכום
(7 דקות)**

אחת.

- החברה משתנה, ומגיעים אתגרים חדשים שבוחנים מחדש את הרלוונטיות בצבא העם גם היום.
- החברה הישראלית תלויה במפגש המשותף שלנו אחד עם השני, וזה קורה בצבא! לקיחת אחריות משותפת על הביטחון של כולנו.
- העם הוא אנחנו, אנחנו חלק מהעם. אם לא ניקח חלק בצבא, האם יהיה אותו צבא העם?

עזרים: -

נספחים:

- נספח להגדרת צבא העם - "נספח ב' - הגדרת "צבא העם"
- נספח לפעילות צפייה ודיון - ארבעה שבטים - צבא אחד

- הסבר על נאום ארבעת השבטים:

- "בנאום שנשא נשיא מדינת ישראל ראובן ריבלין ב 7- ביוני 2015 בכנס הרצליה, בחלוף כשנה לתחילת כהונתו
- כנשיא, תיאר ריבלין את החברה בישראל כמפוצלת, לעומת העבר שהיה בה רוב חילוני ציוני מוצק, ומיעוטים דתי,
- חרדי וערבי, לחברה שבה הציבורים הולכים ונדמים לו בגודלם. כאשר תהום תרבותית, דתית וזהותית פעורה בין
- המגזרים ומאיימת על החברה הישראלית, וקרא לייצר סדר ישראלי חדש על בסיס החלפת תפיסת הרוב והמיעוט
- הרווחת בתפיסה של שותפות.
- בנאום הכריז ריבלין כי:
- "תהליכים דמוגרפיים ותרבותיים מעצבים מחדש את פניה של החברה הישראלית בעשורים האחרונים: מחברה

המורכבת מרוב ומיעוט ברורים, לחברה המורכבת מארבעה מגזרים או "שבטים" מרכזיים שמתקרבים זה אל זה

- בגודלם: חילונים, דתיים-לאומיים, חרדים וערבים.
- מציאות חברתית זו משתקפת מהרכב כיתות א' כיום, שזרמי החינוך החרדי והערבי מהווים בו קרוב לחמישים
- אחוז, ומהווה למעשה "סדר ישראלי חדש". במציאות זו לא מתקיימים עוד רוב ומיעוט ברורים בהתייחס לשאלות
- יסוד אידאולוגיות, ומכאן שנדרש מעבר מהתפיסה המקובלת של "רוב ומיעוט" לתפיסה חדשה של שותפות.
- שותפות בין המגזרים השונים המרכיבים את החברה הישראלית.
- ריבלין הציג בנאום את "מנועי השינוי" שלדעתו יכולים לחבר בין ה"שבטים" השונים: השירות הציבורי; האקדמיה
- והעבודה; חינוך; ושותפות אזרחית בין ראשי רשויות מקומיות.
- על פי אתר בית הנשיא, "נאום השבטים" מהווה את המצע הרעיוני לחזונו של הנשיא בנוגע לחברה הישראלית.
- כהמשך לנאום הוקמה תוכנית "תקווה ישראלית", שמטרתה היישום המעשי של "נאום השבטים".
- (לקוח מתוך ערך "תקווה ישראלית", אתר "ויקיפדיה")
-
- נספח לפעילות - תערוכת נתונים נספח ח' - תערוכת נתונים